

## ต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทย Thai Children and Youths' Cost of Life

วาสนา พลแสน, รุ่งทิวา พลแสน

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

Wassana Ponsan, Rungtiva ponsan

Chaiyaphum Rajabhat University

วันที่รับบทความ (Received) : 1 ตุลาคม 2562

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 25 พฤศจิกายน 2562

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 28 พฤศจิกายน 2562

### บทคัดย่อ

บทความนี้เขียนขึ้นจากการศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ผสมผสานกับการวิเคราะห์จากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการพัฒนาเด็กและเยาวชน 2) ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันของผู้คนในสังคม ซึ่งผลจากการศึกษา พบว่า ต้นทุนชีวิต เป็นปัจจัยสร้าง หรือปัจจัยเชิงบวกทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ที่จะหล่อหลอมให้เด็กหรือเยาวชนคนหนึ่งเจริญเติบโต และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ นอกจากต้นทุนที่แต่ละคนจะมีติดตัวมาแต่กำเนิดแล้ว สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันหลักที่จะช่วยหล่อหลอมสร้างต้นทุนชีวิตให้กับเด็กและเยาวชน ควบคู่ไปกับการปลูกฝังความคิด ความเชื่อ ค่านิยม หรือความศรัทธา ของสังคมนั้น ๆ

การสร้างต้นทุนชีวิตที่แข็งแกร่ง เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีแก่เด็กและเยาวชนไทยในยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน แม้จะต้องมีอุปสรรคต่าง ๆ นานา แต่ก็มีความต้องการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้าง เพราะวัยเด็กและเยาวชน เป็นวัยที่เปราะบาง อาจถูกชักนำไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ได้ง่าย ดังนั้นทุกฝ่ายต้องจริงจังกับการสร้างต้นทุนชีวิตแก่เด็กและเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และสังคมประเทศชาติ อย่างเข้าใจ และเข้าถึง เพื่อการพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืน

**คำสำคัญ :** ต้นทุนชีวิต, เด็กและเยาวชนไทย, การอยู่ร่วมกันในสังคม

### Abstract

This article was composed from the study of different involved documents and concepts interweaved with the writer's direct experiences. It aimed to: 1) create the background knowledge and understanding in developing children and youths, 2) promote to establish knowledge and understanding among one another in societies. The study results revealed that the cost of life became the established factor or the positive factors in the mental, emotional and social factors that would embroider children or youths. But one has grown and could live in societies of each one with born cost of life, also the family and education became the main institutes

enabling to embroider and create the cost of life for children and youths with the appropriate establishment of thoughts, beliefs, values and adhesions in those societies.

Additionally, to strengthen the cost of life establishment for the good immunity for children and youths in the globalization age, it became the delicate point to consider. Though the point was encompassed with different difficulties, it still became the extreme needs to establish. It was because the childhood and youth age seemed to be fragile that might be induced to easily act in undesirable behaviors. As a result, every sector had to earnestly establish the cost of life for Thai children and youths from the social levels of family, community and nation with understanding and assessing for the sustainably national development.

**Keywords :** cost of life, Thai children and youths, living in societies

## บทนำ

ต้นทุนชีวิต เป็นปัจจัยสร้าง หรือปัจจัยเชิงบวกทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ที่จะหล่อหลอมให้เด็กคนหนึ่งเจริญเติบโต และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ อย่างเข้มแข็ง ซึ่งสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกและใกล้ชิดที่สุดในการที่จะสร้างต้นทุนชีวิตให้แก่เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่ ผวนกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ก็มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะหล่อหลอมสร้างต้นทุนชีวิตแก่เด็กและเยาวชน ให้เป็นต้นกล้าที่แข็งแรง และเจริญเติบโตงอกงามในสังคม ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21

หลักวิธีคิดของเด็กและเยาวชน เป็นสิ่งเปราะบางมาก เพราะการคิดของเด็กและเยาวชนสามารถที่จะนำไปสู่การกระทำหรือแสดงออกทางกายได้ทุกเมื่อ คนรุ่นใหม่ หรือคนในเจนเนอเรชันซี (Gen-C) เป็นกลุ่มคนที่จะมีการเชื่อมต่อในโลกไซเบอร์ หรือโลกโซเชียลตลอดเวลา ถ้าเด็กและเยาวชนไทยขาดสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ อย่างรอบด้าน ขาดภูมิคุ้มกันที่ดีแล้ว อาจจะถูก ชักนำได้ง่าย

## ต้นทุนชีวิต

“ต้นทุนชีวิต” มาจากคำว่า Developmental Assets ซึ่งหมายถึง ต้นทุนขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาด้านจิตใจ สังคม สติปัญญาให้คน ๆ หนึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งท่านให้รายละเอียดว่า พลังที่จะเป็นต้นทุนชีวิตนั้น มาจากหลายส่วน ได้แก่ พลังตัวเอง เป็นต้นทุนที่ติดมากับทุกคนตั้งแต่แรกเกิด ส่วนที่เหลือมาจากการหล่อหลอมของครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เคล็ดลับในการดูแลลูกคือให้ความรัก ความอบอุ่นและการสร้างความไว้วางใจ เพราะจะทำให้เด็กได้รับการดูแลที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านโภชนาการ ปกป้องคุ้มครองให้เด็กได้รับความรัก ความปลอดภัย และ ทำกิจกรรมส่งเสริมให้กับเด็ก ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างพิมพ์เขียวของมนุษยชาติ (สุริยเดว ทรีปาตี, 2553 : 6) ต้นทุนชีวิต เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้ใหญ่ต้องช่วยกันสร้าง อยากให้ลองเปรียบเทียบกับต้นไม้ว่าการที่พืชจะเจริญเติบโตเป็นต้นไม้ที่แข็งแรงได้นั้น ต้องอาศัยเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ ต้องอยู่ในดินที่เหมาะสม ต้องมีการปลูกด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับธรรมชาติของเมล็ดพันธุ์นั้น มีการดูแลพุ่มฟัก เอาใจใส่เพื่อให้มีการเจริญเติบโตที่ดี ขนาดต้นไม้ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่ไม่มี

อารมณ์ ยังต้องการสิ่งต่างๆ เหล่านี้ในการเติบโต เพราะฉะนั้น มนุษย์เราซึ่งมีทั้งอารมณ์ และความคิด จึงต้องการรักษาบางเรื่องที่ซับซ้อนกว่าต้นไม้ นี่คือการมาของการใช้คำว่า ต้นทุนชีวิต (สุริยเดว ทรีปาตี, 2553 : 6)

มนัสวี ศรีนนท์ (มนัสวี ศรีนนท์, 2560 : 3-4) สรุปเจเนอเรชันไว้ 5 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 ซิลেন্টเจเนอเรชัน (Silent generation) หมายถึง คนที่เกิดในช่วง พ.ศ. 2468-2488 ประชากรรุ่นนี้จะมี ไม่มากเท่ารุ่นอื่น ๆ เพราะเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พอดี และหลังจากนั้นก็เข้าสู่ ยุคเศรษฐกิจตกต่ำ ดังนั้น ผู้คนจึงมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ยากลำบากต้องทำงานหนักในโรงงานหามรุ่งหามค่ำ คนรุ่นนี้จึงมีความเคร่งครัดต่อระเบียบแบบแผนมาก

กลุ่มที่ 2 เจเนอเรชันบี (Baby Boomer Generation) หรือ “Gen-B” ซึ่งเป็นคนสูงอายุในปัจจุบัน (พ.ศ. 2489-2507) คนกลุ่มนี้เป็นผลผลิตหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ที่แต่ละประเทศ ต้องการเร่งผลิตประชากรเพื่อมาพัฒนาประเทศที่บอบช้ำ โดย เขาได้รับรู้ถึงความลำบากของพ่อแม่ความแร้นแค้นทางเศรษฐกิจ ภาวะวุ่นวายต่าง ๆ ทำให้มีความอดทนสูง สู้งาน ชอบทำงานและ ประสบความสำเร็จด้วยตัวเอง เนื่องจากมีประชากรจำนวนมาก ที่เกิดในช่วงเดียวกัน ทำให้การแข่งขันสูง นอกจากนี้ คนเจนบี ยังยึดระบบชนชั้น เคร่งครัดขนบประเพณี ในการทำงาน เนื่องจากสมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่ทันสมัยและแพร่หลาย ทำให้องค์ความรู้ตกอยู่กับ ชนชั้นนำหรือชนชั้นปกครอง ฉะนั้น เขาจึงเชื่อมั่นและรับฟังคำสั่ง จากผู้นำหรือหัวหน้างานที่มีองค์ความรู้มากกว่า ขณะเดียวกัน คนยุคนี้อาศัยชีวิตเรียบง่าย เป็นคนเก็บออมมากกว่าใช้เป็นพวกอนุรักษ์นิยม

กลุ่มที่ 3 เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X) หรือ เรียกสั้นๆ ว่า “Gen-X” ซึ่งเป็นคนวัยทำงานใน ยุคปัจจุบัน (พ.ศ. 2508-2522) เป็นผลกระทบจากการผลิตประชากรล้นจนต้อง คุมกำเนิด ขณะเดียวกัน เทคโนโลยีเริ่มทันสมัยและแพร่หลาย ขึ้น และเริ่มมีตัวเลือกมากขึ้น ทำให้คนกลุ่มนี้เริ่มมีความอดทนน้อยลง มักจะตั้งคำถามว่าทำไมชีวิตต้องทน ในเมื่อมีโอกาสและ ตัวเลือกมากขึ้น คนเจนนี้ยังทำงานด้วยตัวเองยึดระบบชนชั้น น้อยลง เก็บออมและใช้เท่าที่มีเลือกทำงานที่ชอบ รักอิสระและมีความคิดสร้างสรรค์แหวกกรอบ เป็นตัวของตัวเองสูง

กลุ่มที่ 4 เจเนอเรชันวาย (Generation Y) หรือ “Gen-Y” ซึ่งเป็นคนวัยตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนปลายถึงเริ่ม ทำงานใหม่ (พ.ศ.2523-2540) คนกลุ่มนี้เกิดมาพร้อมเทคโนโลยี ทันสมัยและแพร่หลาย รวมทั้งองค์ความรู้ ทำให้ความอดทนเริ่มน้อยลง สมาธิสั้นขึ้น ชอบ Copy-Paste และเปลี่ยนงานบ่อย คนเจนนี้ต้องการความชัดเจนในการทำงาน ไม่ชอบชนชั้น ซึ่งตรงนี้หมายถึงการทำงานและใช้ชีวิต โดยเด็กยุคนี้ออกการทำงานเป็นทีม ชอบทำงานร่วมกันมากกว่าฟังคำสั่ง จากหัวหน้างานหรือผู้นำอย่างเดียวและไม่ชอบ การบังคับบัญชาจากผู้บังคับบัญชา

กลุ่มที่ 5 เจเนอเรชันแซด (Generation Z) หรือ “Gen-Z” (พ.ศ. 2540 ขึ้นไป) ซึ่งเป็นคนกลุ่มวัยตั้งแต่แรกเกิดถึงมัธยมศึกษาตอนต้น คนกลุ่มนี้เกิดมาด้วยการเลี้ยงดู ที่เพียบพร้อม เทคโนโลยี ทันสมัย เรียนรู้การดำเนินชีวิตในสังคมดิจิทัล การติดต่อสื่อสารไร้สาย รวมถึง องค์ความรู้ เพียงกระดิกนิ้วก็ได้สิ่งที่ต้องการและมีตัวเลือกมาก ทำให้คนกลุ่มนี้มักทำในสิ่งที่ชอบ ชอบความสะดวกสบาย ไม่ชอบพิธีการและสามารถทำอะไรหลาย ๆ อย่างได้ในคราวเดียวกัน เด็กกลุ่มนี้จะได้เห็นภาพที่พ่อแม่และแม่ต้องออกไปทำงานทั้งคู่ ต่างจากรุ่นก่อน ๆ ที่อาจจะจะมีพ่อออกไปทำงานคนเดียว ด้วยเหตุผลนี้ เด็ก Gen-Z หลาย ๆ คนจึงได้รับการเลี้ยงดูจากคนอื่นมากกว่าพ่อแม่ของตัวเอง

เจเนอเรชัน ซี (Generation C) นอกจากการแบ่งคนเป็นเจเนอเรชัน 5 กลุ่ม ดังกล่าวแล้ว ปัจจุบันนี้ยังมีคำนิยามเพิ่มขึ้นมาอีก 1 กลุ่ม คือ กลุ่ม “Gen-C” เป็นคำใหม่ที่ Google และ Nielsen

ซึ่งเป็นบริษัทดำเนินธุรกิจทางด้านให้บริการสำรวจวิจัยทางธุรกิจสังคมและเศรษฐกิจ บัญญัติ ใช้สำหรับเรียกกลุ่มคนยุคใหม่ที่ไม่ได้แบ่งตามช่วง พ.ศ.เกิด แต่นิยามตามอัตราความกระตือรือร้นของการเป็นคนในยุคดิจิทัล โดยเรียกพวกเขาว่า คน “เจน-ซี” (Gen-C) โดยเป็นการรวมกลุ่มประชากรใน “Gen Y” และ “Gen Z” เข้าด้วยกัน เรียกว่า “Generation C” ซึ่ง C ตัวนี้ย่อมาจากคำว่า “Connectedness”

คุณลักษณะคน Gen-C ที่เห็นเด่นชัดมาก ๆ คือ จะมีการเชื่อมต่อ อุปกรณ์ข้อมูล ข่าวสารที่ได้รับรู้มาในโลกโซเชียล พร้อมจะแชร์ต่อทุกเมื่อ ติดตามดูคลิปในยูทูบมากกว่านั่งดูโทรทัศน์ พฤติกรรมของคนกลุ่ม Generation C จะถูกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีเป็นส่วนใหญ่ มี Internet เป็นที่พึ่งเหมือนกับโลกโซเชียล กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของตัวเองไปแล้ว และคนกลุ่มนี้ก็ยังกลายมาเป็นผู้ขับเคลื่อนวัฒนธรรมใหม่ ๆ (<https://highlight.kapook.com>, 2556)

### ผู้คนต่างเจนเนอเรชันจะอยู่ร่วมกันเพื่อให้สังคมสงบสุขอย่างไร

จะเห็นได้ว่า เมื่อมนุษย์เกิดมาแต่ละคนต่างก็มีต้นทุนชีวิตเบื้องต้นของตนเองอยู่บ้างแล้ว ส่วนต้นทุนจากสิ่งแวดล้อม บริบททางสังคม วัฒนธรรม ตลอดจนวิทยาการ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของแต่ละยุคสมัยตามห้วงเวลาของแต่ละเจนเนอเรชัน จะหล่อหลอมให้ผู้คนในยุคนั้น ๆ มีความคิด ความเชื่อ อันจะนำไปสู่การกระทำที่แตกต่างกัน แม้แต่ในครอบครัวเดียวกันก็ยังมีแตกต่างระหว่างวัย ซึ่งก็มีความคิด ความเชื่อ ค่านิยมที่แตกต่างกัน และแน่นอนสังคมในระดับชุมชน หรือระดับประเทศ ก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้คนจะมี ความแตกต่างกัน มีคนหลายเจนเนอเรชันอยู่ในสังคมเดียวกัน บางครั้งพูดเรื่องเดียวกันแต่พูดกันคนละภาษา คนละเป้าหมาย ดังนั้นการอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์ และศิลป์ ใช้ทั้งหลักนิติศาสตร์ และรัฐศาสตร์ ซึ่งเป็นความละเอียดอ่อน หากเข้าไม่ถึงธรรมชาติข้อนี้ อาจส่งผลต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขได้ เราจะบริหารจัดการเพื่อลดช่องว่างระหว่างวัย ให้สามารถเข้าใจ เข้าถึงซึ่งกันและกันในแต่ละระดับของหน่วยสังคมอย่างไร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานรากเหง้าวัฒนธรรมไทยที่เข้มแข็ง

ตัวผู้เขียนเองเป็นคนในเจนเนอเรชันบี หรือ “Gen-B” ท่านผู้อ่านบางท่านที่อยู่ในเจนเนอเรชันบี เหมือนผู้เขียนก็จะเข้าใจดีว่า คนรุ่นเราเนี่ย เจริญเติบโต มาท่ามกลางความลำบาก มีความอดทน อดกลั้นสูง สู้งานหนักเอาเบาสู้ เห็นคุณค่าของทรัพยากร ชอบทำงานและ ภาคภูมิใจในความสำเร็จด้วยตัวเอง มีความเคารพในความอาวุโส ทั้งอาวุโสอายุ และอาวุโสตำแหน่งงาน รู้กาลเทศะที่เหมาะสมว่าสถานการณ์ใดควรให้เกียรติหรือเคารพกันในฐานะใด แต่คน Gen -B นี้ยังอ่อนด้อยด้านเทคโนโลยี แต่เมื่อคน Gen -B ต้องมาดูแล และใช้ชีวิตอยู่ร่วมกัน หรือมาปกครองผู้คนใน Gen-X Gen-Y Gen-Z และ Gen-C จะใช้ศาสตร์ หรือ ศิลปะ อย่างไร จึงจะสามารถอยู่ร่วมกัน หรือทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความแตกต่างระหว่างวัย หรือ ความต่างในเจนเนอเรชันไม่เป็นอุปสรรคของการอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นคำถามที่ท้าทาย และน่าศึกษาอย่างยิ่ง

ในการเขียนบทความครั้งนี้ ผู้เขียนจะขออนุญาตใช้คำว่า “ผู้ใหญ่” แทนผู้คนใน Gen-B และใช้คำว่า “เด็กและเยาวชน” แทนผู้คนใน Gen-X Gen-Y Gen-Z และกลุ่ม Gen-C ซึ่งเด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่โดยภาพรวมทั่วไปนั้น ผู้เขียนตั้งข้อสังเกต จากประสบการณ์ตรงของชีวิตที่เคยประสบการณืมา สรุปคุณลักษณะที่เด่นชัด ที่สังเกตได้ ดังนี้ รักอิสระ มีความคิดนอกกรอบ คิดเร็วทำเร็ว แต่ขาดความรอบคอบ ชอบเสรีภาพ แต่ขาดความระมัดระวังว่าการใช้เสรีภาพของตนเองนั้นจะไปละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือไม่ ชอบทำงานเป็นทีมเป็นหมู่คณะ รักเพื่อนพ้อง แต่ยังขาดการคิด

วิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณ์ญาณด้วยตนเอง ชอบการแสดงออก มีความมั่นใจในตนเองสูง แต่อาจมองข้ามความคิดเห็นของคนอื่นที่เห็นต่างกับตัวเองอย่างมีเหตุผล มีความมุ่งมั่น ขยัน ชอบทำกิจกรรม หรือศึกษาในสิ่งที่ตนเองชอบโดย ตั้งเป้าหมายสูง แต่อาจลืมนึกถึงความผิดหวัง เชื้อมั่น ศรัทธา คนเก่งที่เห็นเพียงภายนอกยกย่องเป็น Idol แต่อาจมองข้ามความดีงามเนื้อแท้ภายใน ชอบความสะดวกสบาย ใช้เทคโนโลยี สื่อโซเชียลเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งของชีวิต แต่ขาดความอดทน ไม่สู้งาน แก้ปัญหาหรือบริหารจัดการท่ามกลางความขาดแคลนไม่ค่อยเป็น ชอบเรียกร้องโยยหาสิทธิความชอบธรรมให้ตนเองหรือสังคม แต่ขาดความตระหนักในหน้าที่ของตนเองหรือ หน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อสังคม ทั้งหมดทั้งมวลนี้ไม่ใช่ความผิดของคนรุ่นใหม่ เพราะเขาถูกหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมในสังคม โลกยุคปัจจุบันให้เป็นเช่นนั้น และก็ไม่ใช่ความผิดของ ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นคนรุ่นเก่า ที่จะมองเห็นต่างหรือรู้สึกอึดอัดขัดหูขัดตาในการกระทำของคนรุ่นใหม่ เพราะคนรุ่นเก่าก็ผ่านการหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมในสังคมยุคสมัยของเขาเช่นกัน แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่ว่า เราจะเดินทางสายกลาง (มีชัยมาปฏิบัติ) ตามแนวทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การอยู่ร่วมกันในสังคมของคนต่างเจนเนอเรชัน เกิดความสงบสุข อย่างไร

ผู้เขียนคิดว่า ความแตกต่างในช่วงวัย หรือความแตกต่างใน Generation ตามทฤษฎีเชิงจิตวิทยา ดังกล่าวนั้น เป็นเพียงกลุ่มพฤติกรรมส่วนหนึ่งที่พบเห็นในแต่ละยุคสมัยของช่วงวัย ว่ามีแนวโน้มของกลุ่มพฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะนั้น ตามบริบทของสิ่งแวดล้อมในสังคมโลก แต่คงไม่ใช่สูตรสำเร็จเป็น กฎตายตัวที่จะไปกำหนดพฤติกรรมของคนทั้งหมดร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าต้องเป็นอย่างนั้น หรือเป็นอย่างนี้ เราไม่ควรนำความแตกต่างของ Generation มาเป็นกำแพงสร้างช่องว่างระหว่างวัย โดยธรรมชาติของสังคมมนุษย์แล้ว สิ่งเจริญก้าวหน้าล้ำยุคในโลกปัจจุบัน ก็ล้วนมีจุดเริ่มต้นจากการสร้าง และสั่งสมผลงานของมวลมนุษยชาติในอดีตทั้งสิ้น ที่มีการพัฒนาการมาเรื่อยๆ ตามยุคสมัย ดังคำกล่าวที่ผู้ใหญ่มักสอนลูกหลานเสมอว่า “ผู้ใหญ่ อาบน้ำร้อนมาก่อน” หมายถึง ผู้ใหญ่ท่านผ่านโลก ผ่านการเรียนรู้ ผ่านการพัฒนาผ่านการแก้ปัญหา ผ่านการใช้ทักษะชีวิตมาก่อน ซึ่งหมายถึงท่านมีประสบการณ์ตรงมาก่อน นั่นเอง แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้ใหญ่จะทำอะไรถูกต้องไปเสียทุกเรื่อง ก็ไม่ใช่ ไม่เช่นนั้นคงไม่มีคำกล่าวที่ว่า “ผิดเป็นครู” หมายถึง ให้ความผิดพลาด หรือสิ่งที่ไม่ถูกต้องนั้น เป็นบทเรียน อย่าให้ความผิดพลาดลักษณะเดิมเกิดขึ้นอีกนั่นเอง ผู้เขียนมานั่งคิดวิเคราะห์ ถึงสถานการณ์ปัจจุบัน ที่มีการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นบรรยากาศที่เครียด ไม่มีใครอยากให้บรรยากาศเช่นนี้เกิดขึ้นกับบ้านเมืองของเรา จึงเกิดคำถามในใจตัวเองว่า เด็กและเยาวชน เขาไปเอาแบบอย่างมาจากต่างประเทศใช่ไหม แต่เมื่อเหลียวหลังมองย้อนประวัติศาสตร์การเมืองไทยของเรา ก็พบว่า ผู้ใหญ่ก็เคยทำอย่างนี้มาก่อนเหมือนกัน เพียงแต่รูปแบบหรือวิธีการ รายละเอียด หรือเป้าหมายของการเรียกร้องอาจจะมีข้อแตกต่างกันบ้าง ทำให้ชวนนึกถึงคำสอนของ ผู้ใหญ่ ครู อาจารย์ ของเราที่ท่านเคยบอกว่า “แบบอย่างที่ดี มีค่ากว่า คำสอน” หมายถึง การประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีนั้น ย่อมประเสริฐกว่า เพราะมีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเชื่อ ความศรัทธามากกว่าแค่เพียงคำพูดที่สอน จึงเชื่อว่าการจะสร้างต้นทุนชีวิตที่ดีแก่เด็กและเยาวชนไทยของเรานั้น ผู้ใหญ่ต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนนั่นเอง

สากลยอมรับ ว่าประชาธิปไตย จะช่วยให้สังคมพัฒนา และการที่ประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ ภายใต้กฎหมาย โดยตระหนักถึงสิทธิ และหน้าที่ ของตนเองต่อผู้อื่น ต่อสังคม จะส่งผลให้สังคมมีความสงบสุข ดังนั้น ต้นทุนชีวิตที่ดีอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชน คือการนำวิถี



ประชาธิปไตยมาใช้อย่างถูกต้อง ซึ่งสถาบันการศึกษาทุกระดับควรมีบทบาทอย่างมากต่อการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับเด็ก เยาวชน นักเรียน นิสิต นักศึกษาให้ได้รับการปลูกฝังจากการเรียนในบทเรียน กระบวนการเรียนการสอน กิจกรรมต่าง ๆ เชื่อมโยงแนวคิดทางการศึกษาแบบปฏิบัตินิยม (Progressivism) ของ จอร์น ดิวอี้ นักการศึกษาที่มีชื่อเสียงที่เน้นหลักการและแนวคิดสติปัญญา เน้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) (เพ็ญญา กุลนภาดล, 2562 : 11) ขณะเดียวกัน มีผู้สรุปคุณลักษณะของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประกอบด้วยลักษณะ 6 ประการ (ปริญญาน เทวานฤมิตรกุล, 2555) ซึ่งเราควรสร้างต้นทุนชีวิต ให้เด็กและเยาวชนไทยของเรา ให้มีคุณลักษณะดังกล่าว ดังนี้

1. มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอิสระสูงสุดในประเทศ ประชาชนจึงมีฐานะเป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของชีวิตและมีสิทธิเสรีภาพในประเทศของตน ระบอบประชาธิปไตยจึงทำให้เกิดหลักสิทธิ เสรีภาพ และทำให้ประชาชนมีอิสรภาพ คือเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นไท คือเป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบตนเองได้ และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด

2. เห็นคนเท่าเทียมกัน หมายความว่า ประชาธิปไตยคือระบอบการปกครองที่อำนาจอิสระสูงสุดในประเทศเป็นของประชาชน ดังนั้น ไม่ว่าประชาชนจะแตกต่างกันอย่างไร ทุกคนล้วนแต่เท่าเทียมกันในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศ “พลเมือง” จึงต้องเคารพในหลักของความเสมอภาคและจะต้องเห็นคนเท่าเทียมกัน คือเห็นคนเป็นแนวระนาบ (horizontal) เห็นตนเท่าเทียมกับคนอื่น ทุกคนล้วนมีศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้าของประเทศอย่างเสมอกัน ถึงแม้จะมีการพึงพาอาศัยแต่จะเป็นไปอย่างเท่าเทียม

3. ยอมรับความแตกต่าง หมายความว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นเจ้าของประเทศ ประชาชนจึงมีเสรีภาพ ระบอบประชาธิปไตย จึงให้เสรีภาพและยอมรับความหลากหลายของประชาชน ประชาชนจึงแตกต่างกันได้ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกอาชีพ วิถีชีวิต ความเชื่อทางศาสนา หรือ ความคิดเห็นทางการเมือง ดังนั้น เพื่อมิให้ความแตกต่างนำมาซึ่งความแตกแยกในสังคม “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องยอมรับ และเคารพในความแตกต่างของกันและกัน เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ และจะต้องไม่มีการใช้ความรุนแรงต่อผู้ที่เห็นต่างไปจากตนเอง

4. เคารพสิทธิผู้อื่น หมายความว่า ในระบอบประชาธิปไตยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ จึงมีสิทธิ แต่ถ้าทุกคนใช้สิทธิโดยคำนึงถึงแต่ประโยชน์ของตนเอง หรือเอาแต่ความคิดเห็นของตนเองเป็นที่ตั้ง โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของผู้อื่น หรือไม่สนใจว่าจะเกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใดย่อมจะทำให้เกิดการใช้สิทธิที่ละเมิดสิทธิผู้อื่นประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องมีขอบเขต คือ มีสิทธิและใช้สิทธิได้เท่าที่ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยจึงต้องเคารพสิทธิผู้อื่นและจะต้องไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิผู้อื่น

5. รับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ประชาธิปไตยมิใช่ระบอบการปกครองตามอำเภอใจ หรือใครอยากจะทำอะไรก็ทำโดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม ดังนั้น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย ยังจะต้องใช้สิทธิเสรีภาพของตนโดยรับผิดชอบต่อสังคมด้วย โดยเหตุที่สังคมหรือประเทศชาติมีได้ดีขึ้นหรือแย่ลงโดยตัวเอง หากสังคมจะดีขึ้นก็ด้วยการกระทำของคนในสังคม

6. เข้าใจระบอบประชาธิปไตยและมีส่วนร่วม หมายความว่า ประชาธิปไตยคือการปกครองโดยประชาชน โดยใช้กติกาหรือกฎหมายที่มาจากประชาชน หรือผู้แทนประชาชน ระบอบ

ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อมี “พลเมือง” ที่เข้าใจหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามสมควร ทั้งในเรื่องหลักประชาธิปไตยหรือการปกครองโดยประชาชน และหลักนิติรัฐ หรือการปกครองโดยกฎหมาย ถ้ามีความขัดแย้งก็เคารพกติกาและใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้กำลังหรือความรุนแรง

### วิธีการหลายช่องว่างเพื่อสร้างความเข้าใจในคนแต่ละ Gen

เมื่อเข้าใจแล้วว่าคนในแต่ละยุคมีค่านิยมในชีวิตอย่างไร ก็สามารถก้าวข้ามความต่างเพื่อเข้าหากันได้ง่าย ๆ ด้วย 3 ขั้นตอน (<https://www.posttoday.com/life/healthy> : 2562) คือ

1. **เข้าใจถึงความแตกต่าง** ยอมรับว่าคนเราถูกหล่อหลอมมาไม่เหมือนกัน คนที่มีความเชื่อหรือทัศนคติต่อชีวิตไม่เหมือนเรา เราไม่ใช่คนไม่ดีเสมอไป
2. **ชื่นชมจุดดี** แทนที่จะต่อต้าน ให้เราลองมองหาจุดเด่นของคนในแต่ละกลุ่มให้พบ
3. **บริหารจัดการกับความแตกต่าง** เปลี่ยนวิธีการสื่อสารให้เข้าถึงคนแต่ละกลุ่มที่เราต้องทำงานด้วยยุทธวิธีในการทำงานกับคนต่าง Gen ให้มีความสุข

**3.1 ทำงานกับกลุ่ม Baby Boom** จงแสดงความนับถือ รับฟัง และเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Baby Boom แล้วพยายามปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ว่าเราจะเก่งกาจแค่ไหนหรือจะประสบความสำเร็จเพียงใดก็ยังคงต้องเรียนรู้อยู่เสมอ อย่าแสดงออกว่าการทำงานหนักคือการถูกเอาเปรียบ เพราะ Baby Boom ให้ความสำคัญต่อหลักการทำงาน ยึดถือวัฒนธรรมองค์กร และเห็นคุณค่าต่อการทำงานอย่างทุ่มเท หากต้องทำงานในองค์กรใหญ่ ๆ ที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ซึ่งบริหารงานโดย Baby Boom ควรพยายามเรียนรู้วัฒนธรรมองค์กรเสียก่อนว่ามีการเจริญเติบโตมาอย่างไร ก่อนที่จะเสนอความคิดริเริ่มเพื่อการเปลี่ยนแปลงใด ๆ แก่ Baby Boom

**3.2 ทำงานกับกลุ่ม Gen-X** ต้องพูดให้กระชับ ชัดเจน และไม่อ้อมค้อม เพราะ Gen-X ชอบความตรงไปตรงมา เราสามารถใช้ Email กลับคนกลุ่มนี้ได้ หากสามารถสื่อสารได้ใจความและตรงเป้าหมาย หากเป็นเรื่องใหญ่จริง ๆ ควรพูดต่อหน้า เพราะ Gen-X ไม่ชอบถูกบงการ ผู้ใหญ่แค่ให้นโยบายกว้าง ๆ เปิดโอกาสให้เขาได้แก้ปัญหาเองจะดีที่สุด ส่วน Baby Boom ควรลดความคาดหวังต่อ Gen-X ในการทำงานหนักอย่างหนักโดยไม่มีวันหยุด หรือก้าวไปอย่างช้า ๆ อย่างรุ่มร่าม เพราะ Gen-X ต้องการชีวิตที่สมดุล ไม่ชอบ การอยู่ติดที่

**3.3 ทำงานกับกลุ่ม Gen-Y หรือ Millennium** ลองท้าทายพวกเขาด้วยภารกิจใหม่ ๆ Millennium จะชอบความเป็นคนสำคัญ การเพิ่มความรับผิดชอบ เสมือนการให้คำชม จงเปิดโอกาสให้ Millennium ได้แสดงความคิดเห็นของเขา เห็นพวกเขาเป็นส่วนหนึ่งในทีม ผู้ใหญ่ที่ยอมรับความคิดเห็นเขาก็จะได้รับการยอมรับจากพวกเขาเช่นกัน Millennium ชอบให้เราแสดงออกต่อสิ่งที่พวกเขาทำทุกขณะจิต เพราะความรู้สึกและความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มีผลต่อพวกเขามาก

**3.4 ทำงานกับกลุ่ม Gen-Z** จงให้เกียรติพวกเขาก่อนเสมอในฐานะที่พวกเขาน่าจะฉลาดกว่าเรา เพราะพวกเขาเติบโตมากับยุคอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงตั้งแต่เด็ก ส่วนปรัชญาที่เหมาะสมกับการทำงานของพวกเขาคือ Work-Life Balance ไม่ชอบสไตล์การทำงานแบบคนรุ่นเก่าที่นำเบื่อ และเพื่อป้องกันการสูญเสียความคิดและไอเดียของคน Gen Z ดาวรุ่งดวงใหม่ เราควรใช้ระบบการฝึกอบรมพนักงานที่ได้มาตรฐาน ใช้เทคโนโลยีปรับปรุงให้องค์กรมีความทันสมัยเพื่อดึงดูดพวกเขาให้มาทำงาน สุดท้ายคือการให้โอกาสพวกเขาในการแสดงความสามารถอย่างเต็มที่และส่งเสริมให้พวกเขาได้แสดงบทบาทที่สำคัญมากยิ่งขึ้นอยู่เสมอ

## บทสรุป

ต้นทุนชีวิต คือ ปัจจัยสร้าง หรือปัจจัยเชิงบวกทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม ที่จะหล่อหลอม ให้เด็กคนหนึ่งเจริญเติบโต และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันหลักในการสร้างหรือหล่อหลอมเด็กและเยาวชน

มนุษย์เกิดมาร่วมในสังคมย่อมมีความแตกต่างอย่างหลากหลาย ด้วยอิทธิพลของบริบท แวดล้อมทางสังคม ในแต่ละยุคสมัย การสร้างต้นทุนชีวิตที่ดีแก่เด็กและเยาวชนไทย เริ่มจากการสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว การเลี้ยงดู ใส่ใจด้วยความรักความอบอุ่น การหล่อหลอมหลักคิด ที่ถูกต้อง ดีงาม ตามครรลองของวิถีประชาธิปไตยแบบสากลแต่อยู่บนพื้นฐานรากเหง้าวัฒนธรรมไทย สถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสติปัญญา อารมณ์ สังคม ของเด็กและเยาวชน ด้วยกระบวนการเชิงระบบที่เหมาะสม รู้เท่าทันสังคมโลก บนพื้นฐานความเป็นสังคมไทย

## องค์ความรู้ใหม่

1. หลักปฏิบัติตามทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) จะส่งเสริมให้ คนรุ่นเก่า กับคนรุ่นใหม่ ที่ Generation แตกต่างกัน สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเข้าใจซึ่งกันและกันได้ โดยการเติมเต็มให้ กันและกัน
2. ผู้ใหญ่ประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี จะเป็นการสร้างต้นทุนชีวิต และ ภูมิคุ้มกันที่ดี ให้แก่เด็กและเยาวชน

## บรรณานุกรม

- กระปุกดอทคอม. (2556). คน 8 เจเนอเรชัน คุณ อยู่กลุ่มไหนนะ?. สืบค้นจาก <https://highlight.kapook.com>.
- เพ็ญญา กลิ่นภาดล. (2562). “ประชาธิปไตยในสถาบันการศึกษา” ใน เอกสารการสอนชุด วิชาการแนะแนวกับคุณภาพชีวิต หน่วยที่ 8-15. พิมพ์ครั้งที่ 3, นนทบุรี: สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โพสทูเดย์. (2562). เข้าใจความต่างคน 4 เจเนอเรชัน ทลายช่องว่างเพื่อการทำงานที่แฮปปี้. สืบค้นจาก <https://www.posttoday.com/life/healthy>.
- ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). “พลเมืองศึกษา (Civic Education) : พัฒนาการเมืองไทยโดย สร้างประชาธิปไตยที่ “คน” อ้างถึงใน เอกสารการเรียนรู้: เอกสารการเรียนรู้ : การ เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้านการป้องกันการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. ร่วมกับ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.
- มนัสวี ศรีนันท. (2560). ทฤษฎีเจเนอเรชันกับกรอบวิธีคิด Theory of Generation and Cognitive Framework. วารสารมหิดล 12 (เมษายน-มิถุนายน): 3-4.